

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 534 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifadni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi.....	421
<i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>	
Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений	424
<i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>	
Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya.....	427
<i>M.U. Raxmanova</i>	

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinov Abror qizi, Norimboyeva Sarvinov Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinov</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlarini	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA AXLOQIY TARBIYANI BAHOLASH VA "TARBIYA KUNDALIGI"NI JORIY ETISH METODIKASI

Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi
Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti
Pedagogika va psixologiya kafedrası

Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi
Magistr

Annotatsiya: Boshlang'ich ta'lim bosqichida axloqiy tarbiya o'quvchilarning shaxs sifatida shakllanishida muhim omillardan biri hisoblanadi. Mazkur tadqiqotda axloqiy tarbiyani baholashning zamonaviy yondashuvlari va mezonlari tahlil qilinadi. Xususan, o'quvchilarning xulq-atvori, ijtimoiy munosabatlari hamda qadriyatlarga munosabatini tizimli ravishda kuzatish zarurligi asoslab beriladi. Shuningdek, "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi orqali o'quvchilarning kundalik faoliyati, intizomi va axloqiy sifatlarini muntazam qayd etish imkoniyatlari yoritiladi. Mazkur metodika o'qituvchi, ota-ona va o'quvchi o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yishga xizmat qiladi. Natijada tarbiyaviy jarayonning uzluksizligi va tizimlilik ta'minlanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, "Tarbiya kundaligi"dan foydalanish o'quvchilarda o'zini nazorat qilish, mas'uliyat va ijobiy xulq-atvorni rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu metodika boshlang'ich ta'lim tizimida axloqiy tarbiyani samarali tashkil etish va baholashda muhim vosita sifatida tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: axloqiy tarbiya, boshlang'ich ta'lim, baholash mezonlari, tarbiya kundaligi, o'quvchi xulqi, pedagogik metodika, tarbiyaviy jarayon.

Abstract: Moral education is one of the key factors in shaping the personality of primary school students. The study analyzes modern approaches and criteria for assessing moral education. Particular attention is given to the necessity of systematic observation of students' behavior, social interactions, and value orientations. The methodology of implementing the "Education Diary" is also presented, enabling the regular recording of students' daily activities, discipline, and moral qualities. This approach facilitates effective collaboration among teachers, students, and parents, ensuring the continuity and systematic nature of the educational process. The findings indicate that the use of the "Education Diary" has a positive impact on the development of self-control, responsibility, and positive behavior among students. The methodology is recommended as an effective tool for organizing and evaluating moral education in primary education.

Key words: moral education, primary education, assessment criteria, education diary, student behavior, pedagogical methodology, educational process.

Аннотация: В начальном образовании нравственное воспитание является одним из ключевых факторов формирования личности учащихся. В работе анализируются современные подходы и критерии оценки нравственного воспитания. Особое внимание уделяется необходимости систематического наблюдения за поведением учащихся, их социальными взаимодействиями и ценностными ориентациями. Также раскрывается методика внедрения "Дневника воспитания", позволяющая регулярно фиксировать повседневную деятельность, дисциплину и нравственные качества учащихся. Данная методика способствует установлению эффективного взаимодействия между учителем, учеником и родителями. В результате обеспечивается непрерывность и системность воспитательного процесса. Результаты исследования показывают, что использование "Дневника воспитания" оказывает положительное влияние на развитие самоконтроля, ответственности и позитивного поведения учащихся. Методика рекомендуется как эффективный инструмент организации и оценки нравственного воспитания в начальной школе.

Ключевые слова: нравственное воспитание, начальное образование, критерии оценки, дневник воспитания, поведение учащихся, педагогическая методика, воспитательный процесс.

KIRISH

Ma'lumki, O'zbekiston mustaqillikka erishgan dastlabki yillardan boshlab barkamol avlodni tarbiyalash, ularning ma'naviy-axloqiy jihatdan yetuk shaxs bo'lib shakllanishini ta'minlashni ustuvor vazifa sifatida belgilab kelmoqda. Bugungi kunda ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarda yuksak axloqiy fazilatlarni shakllantirishga ham qaratilgan. Prezidentimiz Sh. M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek, yosh avlodni vatanparvarlik, halollik, mas'uliyat va insoniylik ruhida tarbiyalash jamiyat taraqqiyotining muhim omilidir. Shu bois, boshlang'ich ta'lim bosqichidayoq axloqiy tarbiyani to'g'ri yo'lga qo'yish va uni samarali baholash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi ^[5].

Hozirgi davrda globallashuv jarayonlari, axborot oqimining keskin ortishi yosh avlodning dunyoqarashi va xulq-atvoriga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Bu esa o'quvchilarda axloqiy me'yorlarni shakllantirish, ularning xatti-harakatlarini tizimli ravishda kuzatish va baholashni taqozo etadi. Shu nuqtai nazardan, boshlang'ich sinf o'quvchilarining axloqiy rivojlanishini aniqlashda aniq mezon va uslublarga asoslangan baholash tizimini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Axloqiy tarbiyani baholash nafaqat o'quvchining hozirgi xulqini aniqlash, balki uning kelgusidagi shaxsiy rivojlanish yo'nalishlarini belgilashga ham xizmat qiladi ^[4].

Bugungi kunda ta'lim amaliyotida "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish axloqiy tarbiyani samarali tashkil etishning muhim vositalaridan biri sifatida qaralmoqda. Ushbu kundalik orqali o'quvchilarning kundalik xulq-atvori, intizomi, ijtimoiy faolligi va axloqiy sifatleri muntazam ravishda qayd etilib boriladi. Bu esa o'qituvchi, ota-ona va o'quvchi o'rtasida uzviy hamkorlikni yo'lga qo'yish, tarbiyaviy jarayonning izchilligini ta'minlash imkonini beradi ^[2].

"Tarbiya kundaligi" metodikasi o'quvchilarda o'zini nazorat qilish, mas'uliyat hissini oshirish, ijobiy xulq-atvorni shakllantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, u orqali o'quvchilarning axloqiy rivojlanish darajasini tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha aniq chora-tadbirlar ishlab chiqish mumkin bo'ladi. Mazkur yondashuv tarbiyaviy ishlarni tizimli va samarali tashkil etishga yordam beradi ^[9].

Mazkur maqolada boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholashning zamonaviy yondashuvlari hamda "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi tahlil qilinadi. Xususan, o'quvchilarning axloqiy sifatlarini baholash mezonlari, kuzatish usullari, pedagogik hamkorlik mexanizmlari hamda ushbu jarayonni takomillashtirish yo'llari yoritib beriladi. Tadqiqot natijalari asosida boshlang'ich ta'lim tizimida axloqiy tarbiyani samarali tashkil etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi ^[6].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani shakllantirish va uni baholash masalasi milliy va xalqaro pedagogik tadqiqotlarda keng yoritilgan. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"da yosh avlodni ma'naviy-axloqiy jihatdan barkamol etib tarbiyalash ustuvor vazifa sifatida belgilangan ^[3]. Shuningdek, umumta'lim maktablarida "Tarbiya" fanining joriy etilishi o'quvchilarda ijtimoiy va axloqiy kompetensiyalarni shakllantirishga qaratilgan muhim qadamlardan biri hisoblanadi. Ushbu normativ-huquqiy hujjatlarda tarbiyaviy jarayonni tizimli tashkil etish va uni baholashning pedagogik asoslariga alohida e'tibor qaratilgan.

Xalqaro tajribada ham axloqiy tarbiya va uni baholash muammosi muhim ilmiy yo'nalishlardan biri sifatida qaraladi. Xususan, UNESCO va UNICEF tashkilotlari tomonidan ishlab chiqilgan ta'lim dasturlarida bolalarning ijtimoiy-emotsional rivojlanishi, axloqiy qadriyatlarni shakllantirish hamda ularni monitoring qilish mexanizmlariga alohida urg'u berilgan ^[7]. Shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlarda o'quvchilarning xulq-atvorini baholashda kuzatuv, refleksiya va portfolioga asoslangan usullar keng qo'llanilmoqda ^[6].

Mahalliy pedagog olimlar tomonidan ham ushbu yo'nalishda qator ilmiy izlanishlar olib borilgan. Jumladan, R. Mavlonova asarlarida boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarda axloqiy sifatlarini shakllantirishning pedagogik asoslari yoritilgan ^[4]. Shuningdek, N. Azizxo'jayeva tomonidan tarbiyaviy jarayonni tashkil etish va baholashning zamonaviy yondashuvlari tahlil qilingan ^[2].

Bundan tashqari, B. Xodjayev ilmiy ishlarida o'quvchilarda ijtimoiy xulq, mas'uliyat va ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirish omillari keng yoritilgan ^[9]. Ushbu tadqiqotlarda axloqiy tarbiyani baholashda tizimlilik, uzluksizlik va shaxsga yo'naltirilgan yondashuv muhim ahamiyat kasb etishi ta'kidlanadi.

Mazkur tadqiqotda boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasini ishlab chiqishda bir qator ilmiy metodlardan foydalanildi. Xususan, pedagogik kuzatuv metodi orqali o'quvchilarning kundalik xulq-atvori, sinfdagi faolligi va ijtimoiy munosabatlari tahlil qilindi. Suhbat va anketa metodlari yordamida o'quvchilar, o'qituvchilar hamda ota-onalarning fikr-mulohazalari o'rganildi. Shuningdek, taqqoslash va tahlil metodlari orqali an'anaviy tarbiyaviy yondashuvlar bilan "Tarbiya kundaligi" asosidagi metodika samaradorligi solishtirildi. Tajriba-sinov ishlari natijasida o'quvchilarning axloqiy rivojlanish darajasidagi o'zgarishlar aniqlanib, ularning o'zini nazorat qilish, mas'uliyat va ijobiy xulq-atvor ko'rsatkichlari baholandi ^[6].

Adabiyotlar tahlili va qo'llanilgan metodlar asosida boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani samarali tashkil etish, uni muntazam baholab borish hamda "Tarbiya kundaligi"ni amaliyotga joriy etish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqildi ^[1].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish samaradorligini aniqlash maqsadida bir qator ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi.

Birinchidan, pedagogik kuzatuv metodi qo'llanilib, o'quvchilarning kundalik xulq-atvori, sinfdagi faolligi, o'qituvchi va tengdoshlari bilan munosabatlari tizimli ravishda o'rganildi. Ushbu metod orqali o'quvchilarning axloqiy sifatleri real ta'lim jarayonida baholandi.

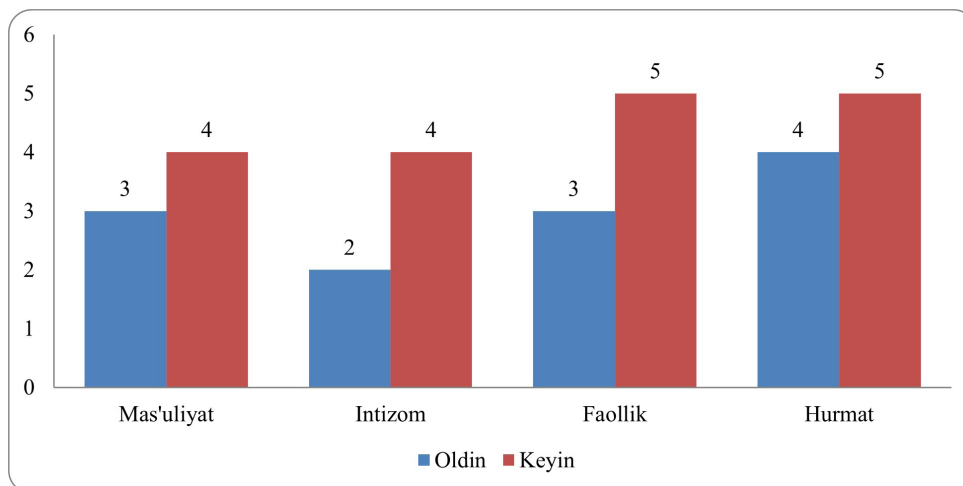
Ikkinchidan, suhbat metodi yordamida o'qituvchilar, o'quvchilar hamda ota-onalarning fikr-mulohazalari aniqlandi. Bu metod "Tarbiya kundaligi"ning amaliy ahamiyati, uning tarbiyaviy jarayonga ta'siri va samaradorligini aniqlashga xizmat qildi.

Uchinchidan, anketa (so'rovnoma) metodi orqali o'quvchilarning o'zini baholashi, axloqiy qadriyatlarga munosabati hamda kundalik faoliyatidagi o'zgarishlar o'rganildi. Natijalar statistik jihatdan tahlil qilinib, umumlashtirildi.

To'rtinchidan, tajriba-sinov metodi asosida "Tarbiya kundaligi" joriy etilgan sinflar bilan an'anaviy tarbiya olib borilgan sinflar o'rtasida taqqoslash ishlari olib borildi. Bu orqali metodikaning samaradorligi amaliy jihatdan asoslab berildi.

Beshinchidan, taqqoslash va tahlil metodlari yordamida mavjud pedagogik yondashuvlar bilan yangi metodika natijalari solishtirildi hamda ularning ustun va kamchilik tomonlari aniqlashtirildi.

Mazkur metodlar majmuasi tadqiqotning ilmiy asoslanganligini ta'minlab, boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "Tarbiya kundaligi"ni joriy etishning samarali yo'llarini aniqlash imkonini berdi.

1-rasm: Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiya ko'rsatkichlarining o'zgarishi

Yuqoridagi diagrammada boshlang'ich ta'limda "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish natijasida o'quvchilarning axloqiy sifatlaridagi o'zgarishlar aks ettirilgan. Diagrammada asosiy ko'rsatkichlar sifatida mas'uliyat, intizom, faollik va hurmat darajalari "oldin" va "keyin" holatda taqqoslab ko'rsatilgan.

Asosiy yo'nalishlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Mas'uliyatni oshirish – o'quvchilarda o'z vazifalariga nisbatan javobgarlik hissini shakllantirish va mustahkamlash.
2. Intizomni kuchaytirish – dars jarayonida tartib-intizomni saqlash va belgilangan qoidalarga rioya qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.
3. Faollikni rivojlantirish – o'quvchilarning darsdagi ishtiroki, tashabbuskorligi va ijtimoiy faolligini oshirish.
4. Hurmat tuyg'usini shakllantirish – o'qituvchi, ota-ona va tengdoshlarga nisbatan hurmatli munosabatni qaror toptirish.

Diagramma natijalari shuni ko'rsatadiki, "Tarbiya kundaligi" joriy etilgandan so'ng barcha ko'rsatkichlar bo'yicha ijobiy o'sish kuzatilgan. Bu esa mazkur metodikaning o'quvchilarda axloqiy sifatlarni shakllantirish va rivojlantirishda samarali vosita ekanligini tasdiqlaydi.

Boshlang'ich ta'limda "Tarbiya kundaligi"dan foydalanish o'quvchilarning o'zini nazorat qilish, mas'uliyatli bo'lish va ijobiy xulq-atvorni shakllantirishiga xizmat qiladi. Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, ushbu yondashuv nafaqat o'quvchilarning axloqiy rivojlanishini ta'minlaydi, balki o'qituvchi va ota-onalar uchun ham samarali monitoring vositasi bo'lib xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish bo'yicha bir qator muhim jihatlarni aniqladi:

1. Axloqiy sifatlarni baholash tizimi samaradorligi.

- O'quvchilarning mas'uliyat, intizom, faollik va hurmat kabi axloqiy sifatlarini aniq mezonlar asosida baholash ularning xulq-atvorini chuqurroq tahlil qilish imkonini berishi aniqlandi.
- Baholash jarayonida muntazam kuzatuv va qayd etish tizimidan foydalanish o'quvchilarning individual rivojlanish dinamikasini aniqlashda samarali vosita bo'lib xizmat qilishi qayd etildi.

2. "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish samaradorligi.

- "Tarbiya kundaligi" orqali o'quvchilarning kundalik xulq-atvori, intizomi va ijtimoiy faolligini muntazam nazorat qilish imkoniyati kengaygani aniqlandi.
- Mazkur metodika o'quvchilarda o'zini nazorat qilish, mas'uliyat va ijobiy xulq-atvorni shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi kuzatildi.

3. O'qituvchi va ota-onalar hamkorligi.

- "Tarbiya kundaligi" o'qituvchi, ota-ona va o'quvchi o'rtasida samarali aloqa vositasi sifatida xizmat qilishi, bu esa tarbiyaviy jarayonning uzluksizligini ta'minlashi aniqlandi.
- Ota-onalarning farzand tarbiyasiga bo'lgan e'tibori va mas'uliyati oshib, tarbiyaviy jarayonda faol ishtiroki kuchaygani qayd etildi.

4. O'quvchilarda o'z-o'zini baholash ko'nikmalarining rivojlanishi.

- O'quvchilarda o'z xatti-harakatlarini tahlil qilish, xatolarini anglash va o'z ustida ishlash ko'nikmalari shakllangani aniqlandi.
- Bu esa ularning mustaqil fikrlashi va shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani samarali tashkil etishda "Tarbiya kundaligi" muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu metodika orqali o'quvchilarning axloqiy rivojlanishini tizimli nazorat qilish, ularning ijobiy sifatlarini rivojlantirish va tarbiyaviy jarayon samaradorligini oshirish mumkin. Shuningdek, tadqiqot natijalari mazkur yondashuvni keng joriy etish orqali boshlang'ich ta'lim tizimida ma'naviy yetuk, mas'uliyatli va ijtimoiy faol shaxslarni shakllantirish imkoniyati mavjudligini ko'rsatdi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Axloqiy sifatlarni shakllantirish. "Tarbiya kundaligi" orqali o'quvchilarda mas'uliyat, intizom va hurmat kabi fazilatlarni tizimli rivojlantirish mumkin. Muntazam kuzatuv va qayd etish usullari bu jarayonni samarali tashkil etishga xizmat qiladi ^[6].

O'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirish. Mazkur metodika o'quvchilarning o'z xatti-harakatlarini tahlil qilish, xatolarini anglash va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantiradi. Bu esa ularning shaxsiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi ^[7].

O'qituvchi va ota-onalar hamkorligini kuchaytirish. "Tarbiya kundaligi" o'qituvchi, ota-ona va o'quvchi o'rtasida samarali muloqotni ta'minlab, tarbiyaviy jarayonning uzluksizligini kuchaytiradi. Bu esa tarbiya samaradorligini oshirishga xizmat qiladi ^[8].

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlik. Mazkur metodika xalqaro tajriba va zamonaviy pedagogik yondashuvlarga mos bo'lib, o'quvchilarning ijtimoiy va emotsional rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi. Uni raqamlashtirish va takomillashtirish orqali yanada yuqori natijalarga erishish mumkin ^[9].

Umuman olganda, boshlang'ich ta'lim tizimida mazkur metodikani keng joriy etish, uni raqamli shaklga o'tkazish va pedagoglarning malakasini oshirish orqali yanada samarali natijalarga erishish mumkin. Bu esa ta'lim-tarbiya jarayonini takomillashtirish va barkamol avlodni tarbiyalashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagilardan xulosa qilish mumkinki, boshlang'ich ta'lim tizimida axloqiy tarbiyani samarali tashkil etishda "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Mazkur tizim o'quvchilarning axloqiy sifatlarini o'z vaqtida aniqlash, ularni rivojlantirish hamda mavjud kamchiliklarni bartaraf etishga xizmat qiladi. Shuningdek, bu yondashuv o'quvchilarda mas'uliyat, intizom, faollik va hurmat kabi fazilatlarini shakllantirishga yordam beradi.

"Tarbiya kundaligi" orqali o'quvchilarning kundalik xulq-atvori va ijtimoiy faoliyati muntazam nazorat qilinadi, bu esa ularning shaxs sifatida shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mazkur metodika tarbiyaviy jarayonning uzluksizligini ta'minlab, o'qituvchi, ota-ona va o'quvchi o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yadi. Natijada o'quvchilarning o'zini nazorat qilish, o'z xatti-harakatlariga baho berish va to'g'ri xulosa chiqarish ko'nikmalari rivojlanadi.

Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholashning tizimli yo'lga qo'yilishi o'quvchilarning ma'naviy rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, "Tarbiya kundaligi"ni joriy etish orqali o'quvchilarning axloqiy ko'rsatkichlari sezilarli darajada yaxshilanadi, tarbiyaviy ishlarining samaradorligi oshadi.

"Tarbiya kundaligi"ni amaliyotga keng joriy etish, uni zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan boyitish va raqamlashtirish orqali ta'lim tizimida yanada yuqori natijalarga erishish mumkin. O'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish, ota-onalarni tarbiyaviy jarayonga faol jalb etish hamda monitoring tizimini takomillash-tirish ushbu yo'nalishda muhim omil hisoblanadi.

Shu bois, boshlang'ich ta'lim muassasalarida "Tarbiya kundaligi" asosida axloqiy tarbiyani baholash tizimini rivojlantirish orqali barkamol, mas'uliyatli va ma'naviy yetuk avlodni shakllantirish imkoniyati yanada kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2022). Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston.
2. Karimov, I. A. (2015). Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat.
3. Asmlov, A. G. (2021). Psixologiya lichnosti: printsipy obshchepsikhologicheskogo analiza. Moskva: Yurayt.
4. Azizxo'jayeva, N. N. (2018). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: O'zbekiston.
5. Mavlonova, R. A., & Rahmonqulova, N. H. (2020). Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. Toshkent: Fan va texnologiya.
6. OECD. (2021). Beyond academic learning: First results from the survey of social and emotional skills. Paris: OECD Publishing.
7. UNESCO. (2021). Reimagining our futures together: A new social contract for education. Paris: UNESCO.
8. UNICEF. (2022). Global framework on social and emotional learning. New York: UNICEF.
9. Xodjayev, B. X. (2021). Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: Sano-standart.
10. Yo'ldoshev, J. G., & Usmonov, S. A. (2020). Pedagogik texnologiyalar asoslari. Toshkent: O'qituvchi.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.